

Småø-kirker er også folkekirker.

Kirken og kirkelivet er vigtigt på småøerne.

Vi kender den godt - den ligger der og lyser midt på øen, når færgen lægger til - øens kirke. Men hvilken rolle spiller ø-kirken og livet omkring ø-kirken egentlig på de små øer, og hvilke udfordringer er der ved at være kirke og menighed på et sted, hvor det altid kræver en færge for at nå frem?

Ø-kirker er forskellige...

Når man taler om kirker på de øer, der er medlem af Sammenslutningen af Danske Småøer, er kirkerne, og de forhold der er for at drive kirke og være menighed, næsten lige så forskellige som antallet af øer. På nogle øer bor præsten i øens præstegård og har ud over tjenester på øen måske også tjenester både på fastlandet og nabooen eller virker som præst på et fastlandsplejehjem eller et hospice. På andre øer er man fortsat eget sogn med menighedsråd, men præsten tilrejses øen. På nogle øer kommer præsten til tjenesterne, og når der i øvrigt er brug for det, på andre øer flytter præsten ind i den lokale præstegård i den weekend, hvor der er tjeneste på øen. På et par øer er jobbet som ø-præst delt mellem flere fastlandspræster i provstiet. Enkelte andre øer har egen kirke og betjenes fra fastlandet, men har ikke eget menighedsråd, og endelig er der 4 øer uden kirke. Her er man også en del af et fastlandssogn.

En stærk forankret ø-folkekirke.

Som hovedregel er ø-kirken stærkt forankret på øen. Næsten alle øboere er medlem af folkekirken, og der er en rigtig fin kirkegangsprocent. På mange øer er kirken og kirkelivet med til at støtte op om den sammenhængskraft, som er så nødvendig for, at en lille ø fortsat kan være et aktivt helårssamfund. Kirken er medspiller i foreningslivet og omkring øens traditioner, deltager selv med arrangementer både i vinter- og sommerhalvåret og præger og bærer ved til det fællesskab, som er så betydningsfuldt for de små øer. Der ud over har selve gudstjenesten på øen også en social funktion. Det er her, at man ved den efterfølgende kirkekaffe får fulgt op på stort og småt.

Der ud over er der ingen tvivl om, at det også betyder noget for kirkelivet, om præsten er bosiddende på øen. Hermed er der en ressourceperson, der bærer kirkens liv og traditioner med ind i ø-livet, og kirken og kirkens liv bliver meget synligt via præstens deltagelse i det daglige liv på øen.

Som menighedsråd på en lille ø er man ikke blot ansvarlig for kirken og kirkelivet, man er også nødt til at nytænke menighedsrådets opgaver og påtage sig et bredere ansvar for det lille samfund. Bosætning, færgedrift, foreningsarbejde, sommerhusejere og turister bliver pludselig også en del af menighedsrådets arbejde.

Nogle menighedsråd sørger desuden for ekstra gudstjenester i sommerperioden, hvor der er mange mennesker, ved at benytte emerituspræster, som er fritidshusejere på øen. Det er et af flere fine eksempler på, hvordan kirke, ø, øboere og fritidshusejere knyttes tættere.

Udfordringer.

Men der er selvfølgelig også udfordringer ved det at være kirke og menighedsråd på en lille ø. Når øen ikke har en bosiddende præst, vil en uforholdsmæssig stor del af præstens tjenestetid bruges på færgen, ligesom gudstjenesternes placering bliver afhængig af færgetiderne og ikke af, hvad det enkelte menighedsråd og præst finder hensigtsmæssigt. Det har selvfølgelig også betydning for antallet af gudstjenester, idet mange øer som følge heraf kun har tjeneste hver anden eller tredje søndag med deraf følgende mangel på sammenhæng i den fremadskridende tekstlæsning, som bygger på gudstjeneste hver søndag (måske man skulle lave en tredje tekstrække til os, der kun har gudstjeneste hver anden søndag?).

Som menighedsråd har man også udfordringer i at finde ansatte og vikarer til stillingerne som organist og kirkesanger, der jo som oftest skal komme tilrejsende fra fastlandet. Det betyder, at en tjeneste på en søndag ikke blot kan klares med en time + eventuel rejsetid, men at man f.eks. skal regne 4 timer (færgetid, ventetid, tjeneste, ventetid og færgetid) + eventuel rejsetid på fastlandet.

Ø-kirken i fremtiden.

Har kirken og kirkelivet på de små øer en fremtid? Tja, hvis man ser på det, som flere kirkeministre igennem tiderne har gjort sig til talsmænd for, nemlig at kirkerne skal være der, hvor danskerne bor - ja så ser det nok sløjt ud. Men hvis man på den anden side kigger på, at kirkerne skal være der, hvor medlemmerne er, og hvor kirkegangsprocenten er høj, hvor kirkerne spiller en central rolle og påtager sig et ansvar for det lokalområde, de er en del af, ja så tror jeg på ø-kirkernes fremtid.

Men jeg tror også, at ø-kirkerne ligesom øerne skal huske at fortælle den gode historie om, hvad det er vores kirker laver, og hvad de står for - på skrift, i billeder og film. På den måde kan vi være med til at synliggøre over for vores medøboere, vores ø-gæster, provsti, stift og politikere, at ø-kirker selvfølgelig er en del af det danske kirkelandskab - også i fremtiden.

*Dorthe Winther
Formand, Sammenslutningen af Danske Småøer*

Faktaboks:**Sammenslutningen af Danske Småøer**

er en sammenslutning af mindre øer. Fælles for øerne er, at de ikke er landfaste, ikke er selvstændige kommuner, og at de er at betragte som helårssamfund med op til 1.200 beboere. Sammenslutningen af Danske Småøer består af 27 øer: Aarø, Agersø, Anholt, Askø, Avernakø, Baagø, Barsø, Birkholm, Bjørnø, Drejø, Egholm, Endelave, Fejø, Femø, Fur, Hjarnø, Hjortø, Lyø, Mandø, Nekselø, Omø, Orø, Sejerø, Skarø, Strynø, Tunø og Venø.

Faktaboks:**Oversigt over den kirkelige betjening på de danske småøer:**

Eget sogn med bosiddende præst	Eget sogn med tilrejsende præst	Egen kirke, del af fastlandssogn	Ingen kirke, del af fastlandssogn
Venø	Skarø - Hjortø*	Mandø	Egholm
Fur	Omø**	Aarø	Barsø
Sejerø	Femø	Nekselø	Birkholm
Fejø	Askø - Lilleø		Bjørnø
Strynø	Endelave		
Drejø	Tunø		
Agersø	Avernakø		
Anholt	Lyø		
Orø	Baagø		
	Hjarnø		

* Drejø - Skarø - Hjortø er et pastorat med fælles menighedsråd. Præsten bor på Drejø

** Omø deler præst med Agersø.

Øvrige øer i denne gruppe betjenes af præster, der tilrejser øen fra fastlandet.